

Измене Правилника о континуираној пловидбености

Александар Супић, Начелник одељења пловидбености

Садржај

- Правилник о обезбеђивању кон. пловидбености (ОКП)
- Имплементација
- САМО типови организација
- Прилози Правилника ОКП
- Пресек стања у Србији
- Закључци

Правилник ОКП

European Union Aviation Safety Agency

		Non-Licensed Air Carrier						Licenced Air Carrier ¹	
		Non-commercial			Commercial ²				
		Non-CMPA		CMPA	Non-CMPA		CMPA	Non-CMPA	CMPA ³
		'Light' ⁴	Non-'Light'		'Light'	Non-'Light'			
Part-M (Annex I)		N/A	Part-M Mandatory		N/A	Part-M Mandatory			
Part-ML (Annex Vb)		Part-ML Mandatory	N/A		Part-ML Mandatory	N/A			
Part-CAMO (SMS) (Annex Vc)		Individual CAM ⁵ or CAO-CAM or CAMO		Part-CAMO Mandatory	CAO-CAM ⁶ or CAMO		Part-CAMO Mandatory		
Part-CAO (no SMS) (Annex Vd)	for CA management (CAO-CAM)			N/A			N/A		
	for Maintenance (CAO-M)	Individual maintenance ⁷ or CAO-M ⁸ or Part-145		N/A	CAO-M or Part-145		N/A		
Part-145 (SMS to come) (Annex II)				Part-145 Mandatory			Part-145 Mandatory		

¹ Air carrier licenced in accordance with Reg. (EC) No 1008/2008

² Commercial = balloon operated under Subpart-ADD of Part-BOP or sailplane operated under Subpart-DEC of Part-SAO or other aircraft, not operated under Part-NCO; includes commercial ATO and commercial DTO

³ CMPA = Complex motor-powered aircraft, ref. Article 3(j) of Reg. (EC) No 216/2008

⁴ 'Light' a/c (not formal denomination) = Aeroplanes up to 2730 Kg MTOM, rotorcraft up to 1200 Kg MTOM / max 4 occupants, and other ELA2 aircraft

⁵ Individual CAM (not formal denomination) = continuing airworthiness of the a/c managed by the owner under its own responsibility

⁶ CAO-CAM (not formal denomination) = Part-CAO organisation with continuing airworthiness management privilege

⁷ Individual maintenance (not formal denomination) = maintenance released by pilot-owner or independent Certifying Staff

⁸ CAO-M (not formal denomination) = Part-CAO organisation with maintenance privilege

Имплементација

- Обавештење Одељења пловидбености [AAM 3/2025](#) - Транзиција CAMO одобрене у складу са Одељком Г Анекса I (Део-М) у CAMO одобрену у складу са Анексом Vц (Део-CAMO)
- [Изјава о усаглашености CAME према Листи провере CAME](#) (*CAME compliance statement according to CAME Review checklist (CAD-AIR-OB-U048)*)
- [Листа провере CAME приручника](#) (*CAME Review checklist*)

Правилник ОКП

Прелазак са Дела-М, Одељак Г на Део-САМО

- Подношење апликације у складу са [AAM 3/2025](#) - Транзиција САМО организације одобрене у складу са Одељком Г Анекса I (Део-М) у САМО организацију одобрену у складу са Анексом Vц (Део-САМО)
- Ново дозвола и број одобрења које је дефинисао ДЦВ (САМЕ треба да садржи нови број одобрења)
- Обим одобрења радова се не мења
- Користити постојеће САМЕ процедуре
- Контролисано окружење ваздухоплова није афектирано
- Програми одржавања ваздухоплова остају важећи

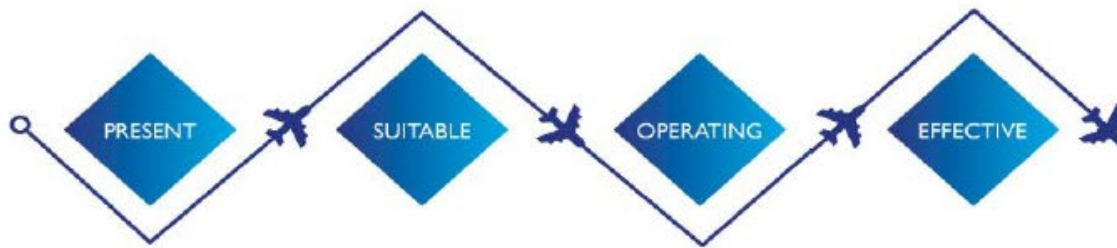
Имплементација

Кораци

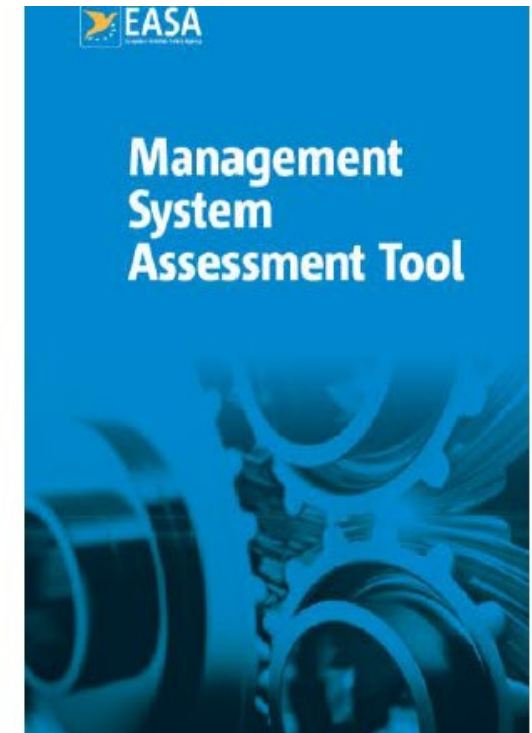
1. „Пакет“ документације у складу најкасније до **1. маја 2025.** године
 - Образац 2
 - План усаглашавања + „*gap*“ анализа између постојећих организационих процедура и нових захтева Дела-САМО
 - Нацрт измене приручника CAME + пратећа документа (Safety Management Manual, Compliance Monitoring Manual ...)
 - Резиме руководећег особља
 - Изјава о усаглашености CAME
2. ДЦВ ће до **1. септембра 2025.** године извршити проверу достављеног пакета и утврдити евентуалне неусаглашености
3. САМО мора до **1. новембра 2025.** године да отклони све евентуалне неусаглашености + изјава о спроведеном плану усаглашавања. Ако у овом року САМО не отклони неусаглашености, дозвола се ставља ван снаге, ограничава или суспендује у целини или делимично.
4. ДЦВ мора до **31. децембра 2025.** године да изда нову Дозволу у складу са Делом-САМО

Имплементација

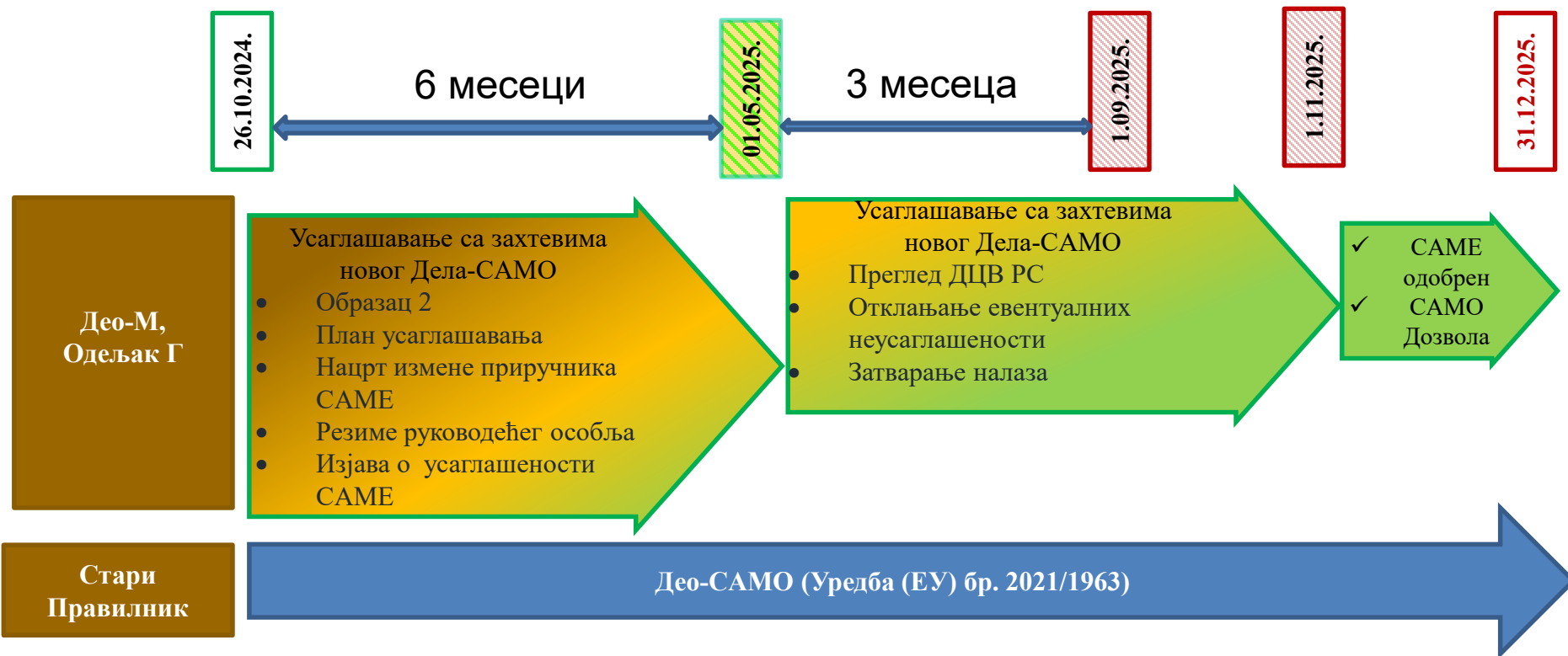
Алат за процену система управљања
Management System Assessment tool

Present	There is evidence that the feature is documented within the organisation's Management system/SMS Documentation.
Suitable	The feature is suitable based on the size, nature, complexity of the organisation and the inherent risk in the activity.
Operating	There is evidence that the feature is in use and an output is being produced.
Effective	There is evidence that the feature is achieving the desired outcome and has a positive safety impact.

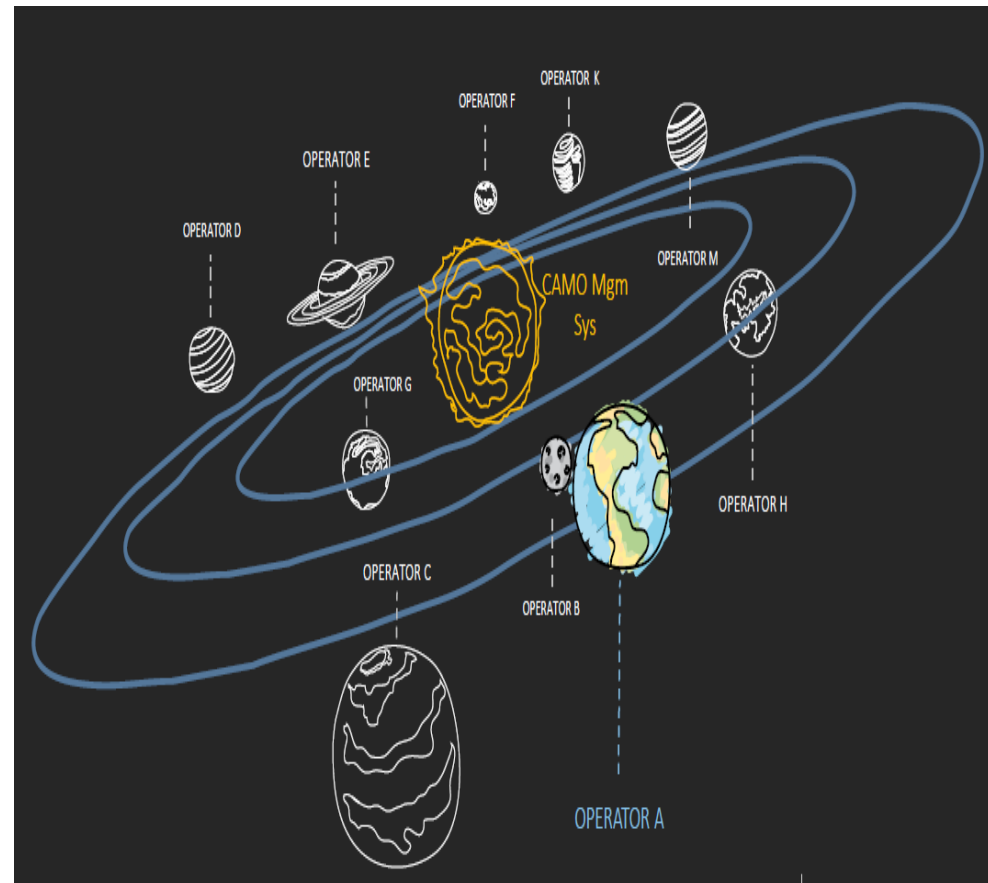
Имплементација

CAMO типови организација

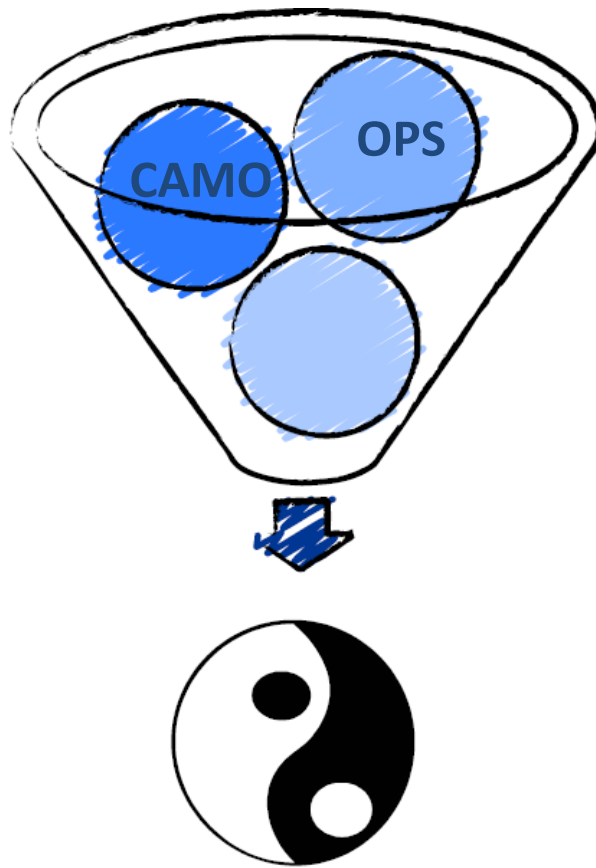
CAMO NON-AOC *standalone*

Ово је случај када CAMO пружа услуге једном или више оператера. У овом случају CAMO SMS ће бити у интеракцији са различитим SMS системима различитих оператера. Препоручује се да CAMO менаџер учествује у *Safety Review Board* састанцима различитих оператера.

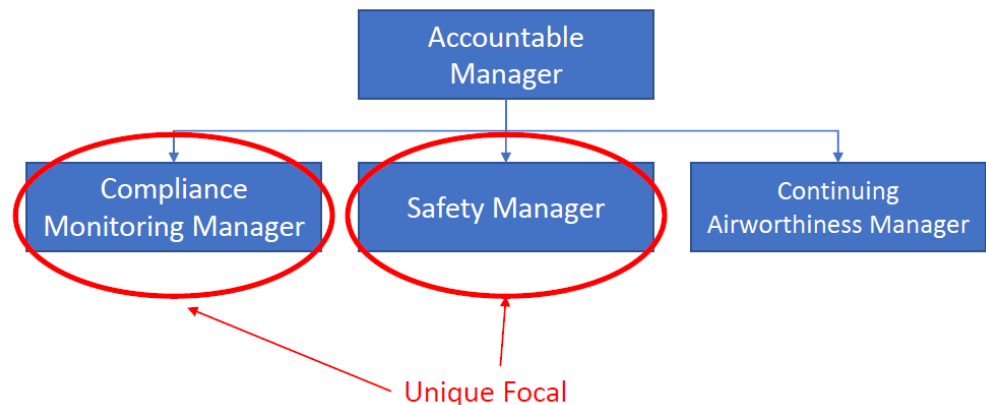
CAMO типови организација

CAMO AOC

CAMO.A.200(d))

За авио-превозиоце лиценциране у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 1008/2008, систем управљања предвиђен овим анексом чини саставни део система управљања оператора (*integrated management system*)

Прилози

Прилог 7 - Услови који се односе на именована лица из Дела-145

Stand-alone Part-145

- **Maintenance manager**

1. диплома Машинског факултета ваздухопловног смера или Електротехничког факултета + сертификати + **пет година** радног искуства, од чега **најмање две године** на одговарајућим пословима у АМО/САА
2. дозвола особља за одржавање ваздухоплова + **одговарајуће образовање из области менаџмента** + сертификати + **пет година** радног искуства, од чега **најмање две године** на одговарајућим пословима у АМО/САА
3. Било ко + сертификати + **десет година** радног искуства, од чега **најмање четири године** на одговарајућим пословима у АМО

- **Compliance monitoring manager и Safety manager**

1. диплома Машинског факултета ваздухопловног смера или Електротехничког факултета + сертификати (SMS и систем квалитета ..) + **пет година** радног искуства, од чега **најмање две године** на одговарајућим пословима у АМО/САА
2. Било ко + **десет година** радног искуства, од чега **најмање четири године** на одговарајућим пословима у АМО + сертификати (SMS и систем квалитета ..)

Прилози

Прилог 7 - Услови који се односе на именована лица из Дела-145

Организације за одржавање + АОС, чији је систем управљања део интегралног система управљања организације

Ако Safety manager не испуњава и услове из Дела-145, организација мора да има **додатно особља у складу са GM1 145.A.30(са)**, чији број зависи од величине организације и сложености операција.

Safety manager који **не испуњава услове из Дела-145** мора да испуњава следеће услове:

1. да поседује сертификат о завршеном курсу из Дела-145, прихватљив за Директорат;
2. да поседује доказ да је, по могућству током одржавања ваздухоплова из флоте организације, **завршио интерну обуку**, у трајању од најмање **две недеље** којом стиче свеобухватно знање о темама одржавања ваздухоплова;
3. да поседује доказ да је завршио обуку општег познавања одговарајућег типа ваздухоплова (нпр. GEN -FAM, ATPL или другу обуку која је прихватљива за Директорат).

Прилози

Прилог 8 - Услови који се односе на именована лица из Дела-САМО

Stand-alone CAMO

- **САМО менаџер**

1. диплома Машинског факултета ваздухопловног смера или Електротехничког факултета + сертификати + **пет година** радног искуства, од чега **најмање две године** на одговарајућим пословима у САМО/САА
2. дозвола особља за одржавање ваздухоплова + **одговарајуће образовање из области менаџмента** + сертификати + **пет година** радног искуства, од чега **најмање две године** на одговарајућим пословима у САМО/САА
3. Било ко + сертификати + **десет година** радног искуства, од чега **најмање четири године** на одговарајућим пословима у САМО

- **Compliance monitoring manager и Safety manager**

1. диплома Машинског факултета ваздухопловног смера или Електротехничког факултета + сертификати (SMS и систем квалитета ..) + **пет година** радног искуства, од чега **најмање две године** на одговарајућим пословима у САМО/САА
2. Било ко + **десет година** радног искуства, од чега **најмање четири године** на одговарајућим пословима у САМО + сертификати (SMS и систем квалитета ..)

Правилник ОКП

Прилог 8 - Услови који се односе на именована лица из Дела-САМО

Организације за одржавање + АОС, чији је систем управљања део интегралног система управљања организације

Ако Safety manager не испуњава и услове из Дела-САМО, организација мора да има **додатно особља у складу са GM1 CAMO.A.305(a)(5)**, чији број за Safety manager који **не испуњава услове из Дела-145** мора да испуњава следеће услове:

1. да поседује **сертификат о завршеном курсу из Дела-САМО**, прихватљив за Директорат;
2. да поседује доказ да је, по могућству током одржавања ваздухоплова из флоте организације, **завршио интерну обуку**, у трајању од најмање **две недеље** којом стиче свеобухватно знање о темама одржавања ваздухоплова;
3. да поседује доказ да је завршио обуку општег познавања одговарајућег типа ваздухоплова (нпр. GEN -FAM, ATPL или другу обуку која је прихватљива за Директорат).

У Приручнику организације морају да буду одређена задужења додатног особља за безбедност

Прилози

Прилог 18 - Провера пловидбености од стране ДЦВ РС

CAD-AIR-OB-U001 - Захтев за резервацију регистарске ознаке

ДЦВ: Обавештење о резервацији регистарске ознаке

CAD-AIR-OB-U002 - Захтев за упис ваздухоплова у Регистар или Евиденцију
(Дерегистрација, Купопродајни уговор, уговор о закупу ...)

ДЦВ: Привремено Уверење о регистрацији ➡ RATEL

CAD-AIR-OB-U007 - Захтев за проверу пловидбености ваздухоплова

CAD-AIR-OB-U037 - Захтев за прихватање или одобрење измене или поправке
(Препознавање дизајна, Валидација FAA STC)

ДЦВ: Потврда о валидацији FAA STC

Прилози

Прилог 18 - Провера пловидбености од стране ДЦВ РС

М.А.307 Пренос евиденције о континуираној пловидбености ваздухоплова

Примопредајни записник

Статус ваздухоплова (100% трансфер)

Задаци одржавања из **одобреног програма одржавања** и записи о континуираној пловидбености ваздухоплова **унети у електронски систем** за вођење евиденције записа о одржавању и континуираној пловидбености ваздухоплова (AMOS, CAMP, EXCEL ...)

Препорука (Део-М) – **затворени налази**

Провера препоруке
ДЦВ: CofA и ARC

Прилози

Прилог 18 - Провера пловидбености од стране ДЦВ РС

Физичком провером ваздухоплова узорковањем утврђује се способност ваздухоплова да безбедно учествује у ваздушном саобраћају тако што се:

1. врши визуелни преглед ваздухоплова;
2. по потреби налаже провера рада и функционалности уређаја и опреме;
3. по потреби присуствује провери рада и функционалности система и опреме ваздухоплова укључујући и проверу рада мотора и елиса на земљи;
4. по потреби захтева провера у лету.

У случају да физичка провера обухвата и радове одржавања (нпр. тестови система, прегледи који захтевају отварање панела итд.) подносилац захтева је дужан да изда радни налог овлашћеној организацији за одржавање или овлашћеном особљу за одржавање, у зависности од случаја.

Потврда о провери пловидбености се издаје **по издавању одговарајућег уверења о спремности за употребу.**

Прилози

Прилог 18 - Провера пловидбености од стране ДЦВ РС

Упис у Регистар

- **Новопроизведени ваздухоплов:**

- изјава о усклађености (*Statement of conformity*) на EASA обрасцу 52 или, изјава којом орган надлежан за извоз потврђује да је ваздухоплов усклађен с пројектом који је одобрила EASA, која није старија од 60 дана у тренутку подношења захтева или потврда о типу коју је издао или признао Директорат
- извештај о маси и положају тежишта с распоредом оптерећења,
- приручник за управљање ваздухопловом (AFM/POH) – **нема више прихватања**

- **Коришћени ваздухоплов:**

- препорука за издавање ARC која се даје уколико ваздухоплов испуњава прописане услове Републике Србије. Ако се на основу провере препоруке утврди да је препорука задовољавајућа, ДЦВ РС може да изда CoFA и ARC
- извештај о маси и положају тежишта с распоредом оптерећења;
- приручник за управљање ваздухопловом (AFM/POH) – **нема више прихватања**

Прилози

Прилог 21 - Налози за пловидбеност

Лица која су одговорна за континуирану пловидбеност дужна су да спроводе налоге за пловидбеност које издају:

- ДЦВ РС;
- **EASA** за ваздухоплове усклађене с пројектом који је **она одобрила**, односно ваздухоплове који имају Потврду о типу или Додатну потврду о типу **валидирану или прихваћену од EASA**;
- Ваздухопловне власти земље која је издала Потврду о типу или Додатну потврду о типу за ваздухоплове усклађене с пројектом који је одобрила та власт, а ДЦВ РС валидирао или признао

1. **AAM 1/2019** - Праћење и извршавање налога за пловидбеност;

Прилози

Прилог 19 - Програм одржавања ваздухоплова

Провера захтева методом узорковања.

У зависности од сложености ваздухоплова и броја налаза из претходних провера програма одржавања подносиоца захтева за одобрење програма одржавања, а на основу процене инспектора обим узорковања може да варира.

Ако подносилац захтева користи електронски систем за вођење евиденције записа о одржавању и континуираној пловидбености ваздухоплова, **програм одржавања се доставља у форми извештаја из електронског система** (AMOS, CAMP и сл.) који је наведен у одобреном приручнику организације.

Ако се провером утврди да је узорак документа тачан, сматра се да је цео документ тачан.

Једнократно прекорачење одобрених интервала (ex - TGL 26)

Прилози

Прилог 22 - Уверење о спремности за употребу издато од стране EASA одobreне организације за одржавање

АМС 145.А.50(b) 'Certifies that the work specified, except as otherwise specified, was carried out in accordance with Part-145 and in respect to that work the aircraft/aircraft component is considered ready for release to service'.

Уколико се одржавање ваздухоплова обавља у организацијама које имају дозволу за одржавање ваздухоплова коју је издала или признала EASA или надлежни орган државе чланице Европске уније, неопходно је да лице одговорно за континуирану пловидбеност обезбеди коришћење следеће изјаве:

1. "Certifies that the work specified, except as otherwise specified, was carried out in accordance with Part-145 under the national aviation law of the Republic of Serbia and in recognition of the organisation's EASA Part-145 approval, and in respect to that work the aircraft is considered ready for release to service"

CERTIFICATE OF RELEASE TO SERVICE

Certifies that the work specified, except as otherwise specified, was carried out in accordance with PART 145

- ☐ under the national aviation law of the Republic of Serbia,
☐ under the national aviation law of the Republic of Serbia and in recognition of the organization's EASA Part-145 approval,
and in respect to that work the aircraft is considered ready for release to service.

Work Order No.:

Location:

Date:

PART 145

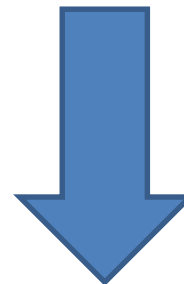
Organization Name:

Пресек стања у Србији

Broj	Organizacija	Broj Dozvole
1	Air SERBIA a.d. Beograd	RS.MG.0001
2	PRINCE AVIATION DOO BEOGRAD	RS.MG.0004
3	JAT-PRIVREDNA AVIJACIJA DOO BEOGRAD	RS.MG.0008
4	SMATSA DOO	RS.MG.0011
5	GAS-CAMO-AVIATION	RS.MG.0012
6	АЕРОДРОМ ЕЧКА ДОО ЕЧКА	RS.MG.0013
7	Helikopterska jedinica MUP RS	RS.MG.0015
8	EAGLE EXPRESS DOO BEOGRAD	RS.MG.0017
9	Vazduhoplovni zavod "Moma Stanojlović"	RS.MG.0020
10	BALKAN HELICOPTERS D.O.O. BEOGRAD-SURČIN	RS.MG.0021
11	MPC AIR d.o.o.	RS.MG.0022
12	Skybridge International Balkan D.O.O.	RS.MG.0023
13	LINX AVIATION DOO	RS.MG.0026
14	Air Lo	RS.MG.0028
15	SANI ECO VITA	RS.MG.0029
16	Tinadar Aviation d.o.o.	RS.MG.0031
17	Vazduhoplovna akademija	RS.MG.0032
18	FLYUS DOO BEOGRAD	RS.MG.0033

Пре транзиције:

- 6 CAMO AOC + оперативна дозвола
- 1 CAMO AOC без оперативне дозволе
- 11 CAMO NON-AOC

После транзиције:

- 6 CAMO AOC + оперативна дозвола
- 4 CAMO NON-AOC
- 8 CAO

Закључци

Организације

- Урадити план имплементације са “*gap*” анализом
- Не остављајте апликације за имплементацију Дела-САМО за последњи тренутак - 18 одита

ДЦВ РС

- Инспекције за организације које предају апликацију
- Нова упутства и обрасци на сајту ДЦВ РС

Хвала на пажњи!